

Limba și literatura română

pentru clasa a **IV**-a
caiet de lucru

- lecturi
- exerciții de comunicare
- exerciții de vocabular
- noțiuni teoretice
- metode moderne interactive de învățare

NUME și PRENUME: .....

CLASA: .....

editura ELICART

Unitatea 1

Recapitularea cunoștințelor
din clasa a III-a.....3

Unitatea 2

Textul narativ 6

Lectura ❶ „Frații Trandafir” 7

A. Elemente de înțelegere a textului.....8

B. Elemente de scriere funcțională 11

• Afișul.....11

• Invitația.....12

C. Acte de vorbire 13

• Turul galeriei.....13

D. Elemente de construcție a comunicării..14

• Cuvântul.....14

• Cuvinte cu sens/înțeles
asemănător 15

E. Să scriem corect!.....16

Semne ortografice și de punctuație

• Punctul. Semnul întrebării.

Semnul exclamării. Două puncte.

Virgula. Linia de dialog. Cratima...16

• Ghilimelele.

Punctele de suspensie 18

Lectura ❷ „O cină cu peripeții” ...19

A. Elemente de înțelegere a textului.....20

B. Elemente de scriere funcțională 22

• Mesajul text (SMS-ul).....22

• E-Mailul 24

C. Acte de vorbire 25

• Joc de rol 25

D. Elemente de construcție a comunicării..25

• Cuvinte cu sens/înțeles opus 25

• Familia de cuvinte 26

• Cuvinte cu aceeași formă,
dar înțeles diferit 27

E. Să scriem corect!.....28

• Să ne amintim ortogramele

învățate!.....28

Lectura ❸ „Scriitor în devenire” ...29

A. Elemente de înțelegere a textului.....30

B. Elemente de scriere imaginativă 33

• Vrei să scrii și tu o poveste? 33

C. Acte de vorbire 35

D. Elemente de construcție

a comunicării 35

VERBUL.....35

• Numărul și persoana verbului.....35

• Timpurile verbului.....38

E. Să scriem corect!.....40

• Ortogramele „nea/ne-a” 40

• Ortogramele „cam/c-am” 41

Unitatea 3

Textul descriptiv 42

Lectura ❶ „Calculatorul

fermecat” 42

A. Elemente de înțelegere a textului.....44

B. Elemente de scriere imaginativă 47

• Descrierea unui peisaj (descriere

tip tablou).....47

C. Acte de vorbire 48

D. Elemente de construcție

a comunicării 48

SUBSTANTIVUL.....48

• Felul substantivelor 50

• Numărul substantivelor 51

• Genul substantivelor 52

E. Să scriem corect!.....54

• Ortogramele „sar/s-ar” 54

• Ortogramele „căi/că-i” 55

Lectura ② „Acasă la Nică”	56
A. Elemente de înțelegere a textului.....	57
B. Elemente de scriere imaginativă	59
• Descrierea unei persoane (descriere tip portret)	59
C. Acte de vorbire	60
D. Elemente de construcție a comunicării ..	60
ADJECTIVUL	60
• Acordul adjectivului cu substantivul	62
E. Să scriem corect!	64
• Ortogramele „întruna/într-una” ...	64

Unitatea 4

Textul în versuri .....

Lectura ① „O luptă pe cinste” ....

A. Elemente de înțelegere a textului.....	67
B. Elemente de scriere imaginativă	69
• Proiectul de documentare	69
C. Acte de vorbire	69
D. Elemente de construcție a comunicării ..	70
PRONUMELE PERSONAL	70
• Pronumele personal de politețe....	72
• Genul pronumelui personal.....	72
E. Să scriem corect!	74
• Ortogramele „cel/ce-l”; „cea/ce-a”; „cei/ce-i”	74

Lectura ② „În miezul verii”

(fragment), de George Coșbuc.....76

A. Elemente de înțelegere a textului.....	76
B. Elemente de scriere imaginativă	79
• Poezia	79
C. Acte de vorbire	80
D. Să scriem corect!	80
• Ortogramele „mi-e/mie”	80
• Ortogramele „v-ar/var”	81

Unitatea 5

Textul informativ .....

Lectura ① „Unde trăiesc animalele” .....

A. Elemente de înțelegere a textului.....	84
B. Elemente de scriere funcțională	88
• Organizatorii grafici	88
C. Acte de vorbire	89
D. Elemente de construcție a comunicării	90
PĂRȚILE DE PROPOZIȚIE.....	90
• PREDICATUL. Predicatul exprimat prin verb	90
E. Să scriem corect!	96
• Ortogramele „moi/mo-i”; „mor/m-or”; „noi/no-i”	96

Lectura ② „Minunățiile Munților

Bucegi” .....

A. Elemente de înțelegere a textului.....	99
B. Elemente de scriere funcțională	100
• Harta	100
• Cartea poștală.....	101
C. Acte de vorbire	102
D. Elemente de construcție a comunicării.....	102
PĂRȚILE DE PROPOZIȚIE.....	102
• SUBIECTUL.....	102
E. Să scriem corect!	107
Ortogramele „va/v-a”	107

Unitatea 6

Recapitulare finală .....

Lectură „Despre viața de demult a animalelor”	109
--	-----

UNITATEA 1

Recapitularea cunoștințelor din clasa a III-a

Citește cu atenție textul de mai jos:

Tu începi să înțelegi poezia școlii, Enrico, dar, deocamdată tu nu vezi școala decât dinăuntru ei; ți se va părea mult mai frumoasă peste treizeci de ani, când o vei vedea din afară, așa cum o văd eu acum când vin să te iau pe tine la ieșire. De la o fereastră aud vocea unei învățătoare spunând: „Cumpără cincizeci de metri de stofă... cu patru lire și cincizeci fiecare... le-a revândut cu...”.

Din clasa apropiată se aude ceva ca un ciripit a sute de păsărele, ceea ce înseamnă, desigur, că învățătorul a ieșit un moment. Merg înainte și, după colț, se aude un școlar care plânge și în același timp glasul învățătoarei care îl dojenește, pesemne după aceea îl mângâie. De la alte ferestre se aud versuri, nume ale unor oameni iluștri.

Apoi urmează momente de tăcere, în care s-ar spune că acea clădire este goală, după care se aude o explozie de râsete, stârnite de gluma unui învățător în toane bune... Și oamenii care trec se opresc să asculte și toți întorc capul cu simpatie spre clădirea aceea, fiindcă ea este simbolul tinereții și al atâtor speranțe.

După aceea, se aude un zgomot surd, o agitare de cărți și de ghiozdane, un tropăit de pași, un zumzet ce se propagă din clasă în clasă; pedagogul trece peste tot, anunțând sfârșitul orelor. Și, la rumoarea aceea, o mulțime de femei, de bărbați, de băieți se adună ca să-și aștepte copiii, nepoții, frații, în timp ce pe ușile claselor țâșnesc afară, în hol, școlarii cei mai mici. Și, în sfârșit, ies, în șiruri lungi, tropăind. Toți părinții atunci îi asaltează nerăbdători, cu tot felul de întrebări:

- Ai știut lecția? Ce ți-a dat la lucrare? Ce aveți pentru mâine?
- Și se neliniștesc sau se bucură și pun tot felul de întrebări învățătorilor.
- Ce frumoase sunt toate acestea, dragul meu Enrico!

(*Cuore, fragment* – Edmondo de Amicis)

DICTIONAR: (*) **rumoare** = zgomot confuz de voci care se aud în același timp, produs de o masă de oameni.

1 Marchează cu „x” caseta corespunzătoare răspunsului corect:

• Autorul prezintă ceea ce observă privind școala:

- din interior; din exterior; de la fereastră unei clase; de la fereastră cancelariei.

• Dintr-o clasă se aude „parcă ar ciripi o sută de păsărele” pentru că:

- profesorul dictează lecția; profesorul a ieșit din clasă;
 profesorul vesel face o glumă; pedagogul anunță sfârșitul orelor.

• O mulțime de oameni se strânge la poarta școlii așteptându-și frații, nepoții:

- la începutul orelor; în timpul orelor; în timpul pauzelor; la sfârșitul orelor.

• Școala i se pare autorului:

- interesantă; plictisitoare; frumoasă; veselă.

2) Ordonează ideile textului:

- Toți trecătorii sunt atrași de zgomotele școlii.
- Autorul observă școala cu nostalgie.
- Sfârșitul orelor face ca agitația să crească.
- Părinții îi așteaptă nerăbdători pe copii și îi asaltează cu întrebări.

3) Completează propozițiile cu ortogramele „sau/s-au”, „ia/i-a”.

- Ai fost la film _____ la teatru ieri seară?
- Mă întreb de ce _____ chemat pe la el pe cei doi frați!
- — Maria, _____ cartea de pe masă, altfel o s-o murdărești!
- Mihai și Anton _____ certat fără niciun motiv.

4) Explică folosirea semnelor de punctuație în propoziția:

— Ce frumoase sunt toate acestea, dragul meu Enrico!

---

5) Găsește cuvinte cu sens/înțeles opus pentru:

ieșire ≠ _____   apropiată ≠ _____   tinerețe ≠ _____
 cumpără ≠ _____   zgomot ≠ _____   sfârșitul ≠ _____

6) Analizează cuvintele subliniate în text (ce sunt ca părți de vorbire) și scrie tot ce știi despre ele.

---

7) Scrie familiile de cuvinte pentru: **școlar** și **a învăța**.

---

8) Scrie cuvinte cu sens/înțeles asemănător pentru:

vocea = _____   învățător = _____   rumoare = _____
 școlar = _____   zumzet = _____   ilustra = _____

9) Scrie câteva expresii frumoase din textul citit:

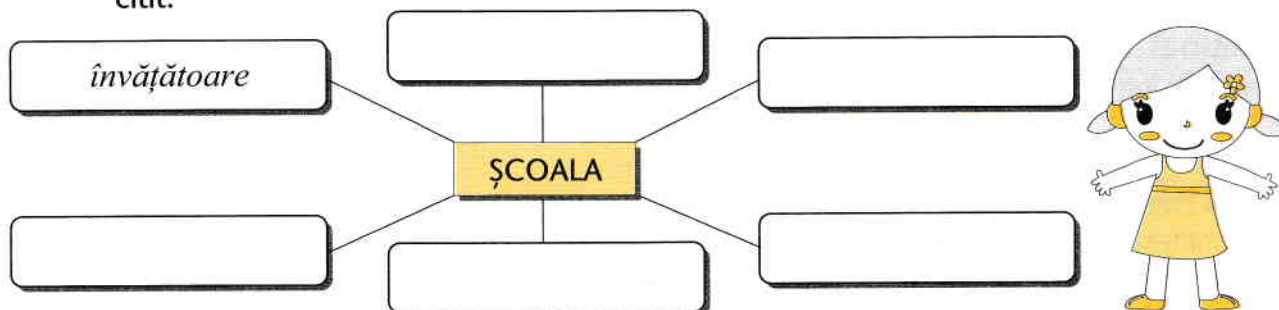

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este:	Am ales acest fragment pentru că...

11 Completează *ciorchinele* cu elemente care au legătură cu „școala” și care apar în textul citit.

12 Autorul spune că școala este „simbolul tinereții și al atâtor speranțe”. Tu cum ai defini școala?

---

13 Scrie care dintre cărțile citite de tine în vacanță ți-a plăcut cel mai mult. Argumentează.

---

14 Spune-ți părerea! De ce crezi că sunt importante cărțile?

➡ AUTOEVALUEAZĂ-TE!

Foarte bine!

Bine!

Puteam mai bine!

UNITATEA 2

Textul narativ

SĂ NE AMINTIM!

- Propoziția este o comunicare **spusă (orală)** sau **scrisă**. Primul cuvânt din propoziție se scrie întotdeauna cu **literă mare**.
- Mai multe propoziții legate prin înțeles alcătuiesc un **text**.
- Orice text are un **titlu**, care se scrie cu literă inițială mare, în partea de sus a textului, la mijloc.
- Când se începe o idee nouă, în text, se scrie cu **alineat**.

Reține! Textul narativ (narațiunea) este o **povestire** a unei întâmplări. La întâmplarea care se petrece într-un anumit **loc** și **moment** participă **personajele** textului.

Câteva tipuri de texte care conțin narațiuni:

- **Poveștile, basmele** – *Cenușăreasa*, de Charles Perault, *Frumoasa și bestia*, de Oscar Wilde – sunt texte de scurtă dimensiune în care lumea reală se amestecă cu lumea imaginară
- **Romanele** – *Marele uriaș prietenos*, de Roald Dahl, *Aventurile lui Tom Sawyer*, de Mark Twain, *Vrăjitorul din Oz*, de Frank Baum – reprezintă texte de mari dimensiuni, cu o acțiune complexă.

Amintește-ți câteva dintre textele narative (povești, basme sau romane) pe care le-ai citit și completează tabelul cu informațiile cerute.

Poveste/roman	Personajele	Acțiunea pe scurt	Ți-a plăcut?
<i>Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici</i>			
<i>Ursul păcălit de vulpe</i>			
<i>Muzicanții din Bremen</i>			
<i>Exemplul 1</i>			
<i>Exemplul 2</i>			

Frații Trandafir

De când se știa, Dragoș, care are zece ani, fusese nevoit să aibă grijă de sora lui, Teodora. Pentru că era băiat, mama lui îi tot repeta încă de când avea vreo cinci ani: „Tu ești mai puternic, te rog să ai grijă de sora ta!” Uneori era însă neplăcut să meargă cu sora lui peste tot: și pe terenul de fotbal, și la cursurile de karate, și când se întâlnea la joacă cu prietenii lui... Unde mai pui că cei doi frați erau și colegi de clasă!

Dragoș și Teodora erau frați gemeni și semănau ca două picături de apă. Asemănarea dintre ei era atât de mare încât, dacă îi puneai Teodorei pantaloni, ai fi zis că e Dragoș.

După cum v-ați dat seama, Dragoș era cam nemulțumit că are o soră geamănă! Asta până într-o bună zi, când lucrurile s-au schimbat.

Într-o după-amiază, băiatul se străduia de vreo oră să completeze arborele genealogic¹ al familiei din *Caietul de lucru la Istorie*. Teodora, mai conștiincioasă², terminase și acum se uita la televizor. Dragoș stătea plictisit, cu capul în mâini. Deodată, îi veni o idee năstrușnică³. „Ce-ar fi dacă mâine nu m-aș duce la școală, iar Teodora s-ar îmbrăca în hainele mele și-ar răspunde în locul meu la istorie? Semănăm așa de bine, că doamna învățătoare nici n-ar ști că nu sunt eu!” își zise ștregarul⁴.

Așa se face că a doua zi, Teodora s-a dus la școală deghizată în Dragoș! Bineînțeles, a spus că „sora lui” era „bolnavă” și că rămăsese acasă. În timpul orelor, fetița a stat cuminte în bancă și a fost numai ochi și urechi la tot ce spunea doamna învățătoare. A răspuns corect la toate întrebările ce i-au fost puse. Doamna învățătoare era uimită de schimbarea lui Dragoș, devenit dintr-odată atât de atent și de silitor!

Întoarsă acasă, Teodora s-a simțit foarte fericită. Jucase atât de bine rolul fratelui ei, încât nimeni nu-și dăduse seama de schimbare. Dragoș, la rândul lui, era în culmea fericirii! Planul său fusese perfect, acum avea un calificativ de „Foarte Bine” la istorie. Ce-și putea dori mai mult?

A doua zi însă, la prima oră, învățătoarea i-a ridicat pe amândoi în picioare.

Dicționar

(1) arbore genealogic = reprezentare grafică (de forma unui arbore) care arată legăturile de rudenie dintre membrii unei familii;

(2) conștiincioasă = care își face datoria;

(3) năstrușnică = neobișnuită, ciudată;

(4) ștregar = copil zburdalnic, care se ține de pozne.

— Dragii mei, voi doi semănați fizic perfect: amândoi aveți ochii ca cerul senin, amândoi sunteți blonzi, cu părul ca razele soarelui. Între voi există însă niște deosebiri de caracter! Teodora este foarte cuminte și sârguincioasă¹. Dragoș e puțin mai neastâmpărat, dar este un băiat inteligent, cu multe idei bune. Pe scurt, mi-am dat seama că cel care n-a venit ieri la școală a fost Dragoș. Dar trebuie să recunosc: Teodora a jucat aproape perfect rolul fratelui ei! Are talent! Am să vă rog pe amândoi să nu repetați această poznă! Fiecare dintre voi are abilitățile² sale! Nu trebuie să vă doriți să fiți altcineva, ci trebuie să încercați să vă puneți în valoare aptitudinile³ cu care v-ați născut! De aceea, propun ca luna următoare să punem în scenă o piesă de teatru, în care fiecare dintre elevii clasei va avea un rol, iar Dragoș va fi regizor.

Toții copiii au fost atât de încântați de idee, încât au început să aplaude. Cei mai bucuroși erau însă Teo și Dragoș!

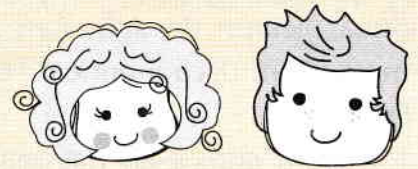

Dicționar

(1) *sârguincioasă* = silitoare, harnică;

(2) *abilitate* = îndemânare, iscusință;

(3) *aptitudine* = pricepere, îndemânare de a face ceva.

A. ELEMENTE DE ÎNȚELEGERE A TEXTULUI

1 Răspunde la întrebări:

Cine sunt Dragoș și Teodora?

Ce temă aveau de făcut cei doi frați?

Ce i-a propus băiatul surorii lui?

Ce a făcut Teodora?

Cum s-a încheiat întâmplarea?

2 Textul „Frații Trandafir” este un text narativ? Încearcă să găsești răspunsul, completând tabelul de mai jos:

Întâmplările	Personajele	Locul	Timpul
1. Dragoș încearcă să rezolve tema la istorie.	Dragoș	casa familiei Trandafir	ziua 1 după-amiaza
2. Băiatul o convinge pe sora lui să accepte un schimb de roluri.			
3. Teodora își îndeplinește cu succes misiunea.			
4. Teodora se întoarce acasă cu un calificativ „Foarte Bine” și Dragoș este fericit.			
5. Doamna învățătoare le propune elevilor organizarea unei piese de teatru.			

➤ Textul *Frații Trandafir* conține:

- întâmplări
- personaje care participă la aceste întâmplări
- locuri în care întâmplările se desfășoară
- momente (timpul) în care întâmplările au loc

CONCLUZIE:

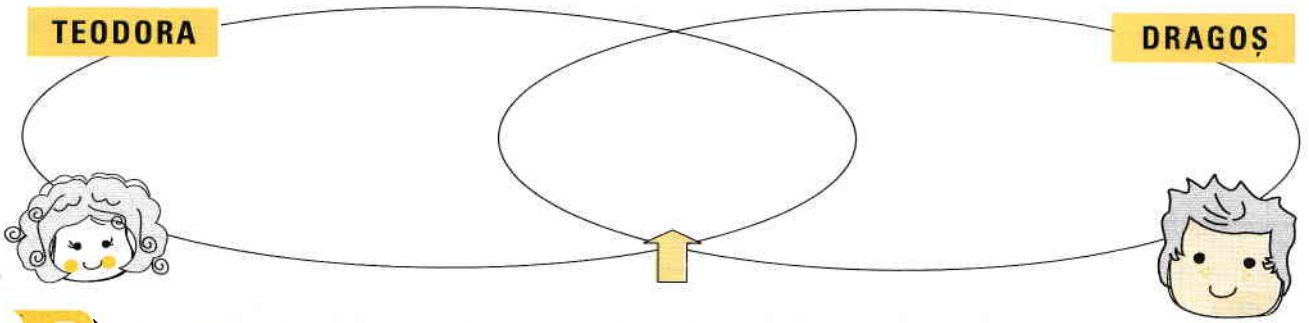
Textul *Frații Trandafir* este un text narativ.

3 Completează propozițiile, folosind cuvinte din textul citit:
(să încerce, aptitudinile, abilitățile)

Doamna învățătoare le spune celor doi frați că fiecare are _____ sale și nu trebuie _____ să fie altcineva. Ei ar trebui să-și pună în valoare _____ cu care s-au născut.

4

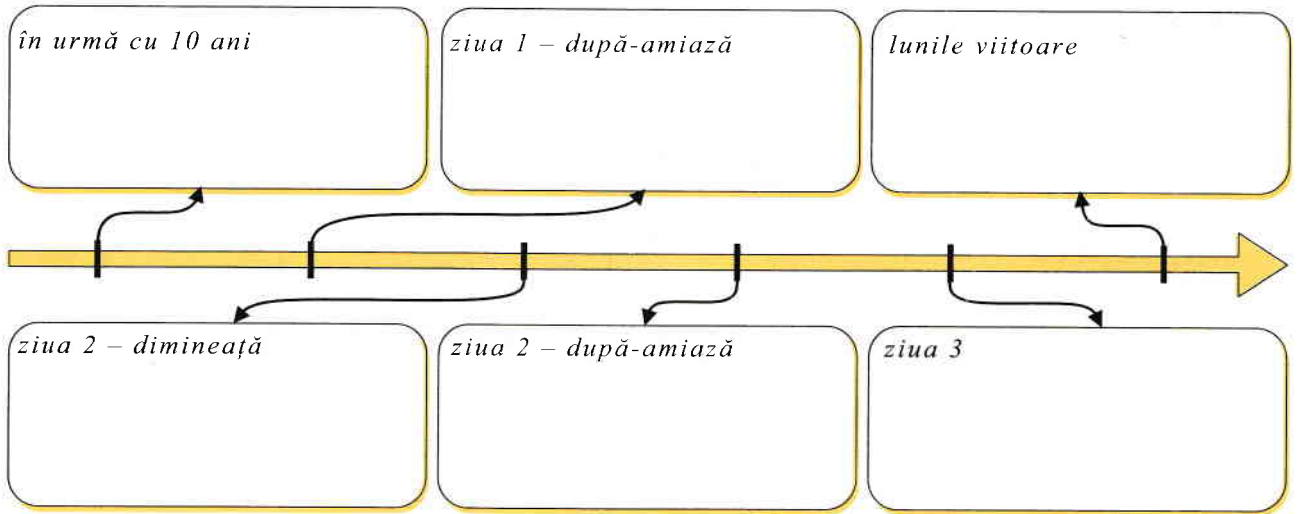
Completează diagrama Venn de mai jos pentru a evidenția deosebirile și asemănările dintre cei doi frați gemeni.

5

Așază evenimentele din text pe axa timpului:

- Dragoș și Teodora s-au născut în urmă cu 10 ani.
- Dragoș o determină pe Teodora să joace „rolul” lui la școală.
- Teodora se duce la școală deghizată în Dragoș.
- Cei doi frați sunt fericiți de realizările lor.
- Doamna învățătoare îi scoate în fața clasei și le spune că și-a dat seama de jocul lor.
- Vor juca o piesă de teatru în care fiecare va avea un rol.

6

Completează rubricile jurnalului cu dublă intrare:

JURNAL CU DUBLĂ INTRARE

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este:	Am ales acest fragment pentru că...

7

Explică mai jos următoarele expresii întâlnite în text:

- „semănați ca două picături de apă” = _____
- „părul ca razele soarelui” = _____
- „deosebiri de caracter” = _____

8 Ești de acord cu „schimbul de roluri” al Fraților Trandafir? Completează tabelul cu păreri PRO și/sau CONTRA, apoi discută cu colegii tăi despre fapta lor. Ei ce părere au?

PRO	CONTRA

B. ELEMENTE DE SCRIERE FUNCȚIONALĂ

Afișul

SĂ NE AMINTIM!

Afișul este un text nonliterar/informativ prin care se aduce la cunoștința publicului un eveniment.

Afișul trebuie astfel construit încât să atragă atenția. Informațiile de pe afiș trebuie să fie ușor de citit și să conțină date esențiale legate de eveniment: **numele evenimentului, data, ora și locul de desfășurare.**

Teatrul PRICHINDEL
prezintă piesa:

La cireșe

adaptare după Ion Creangă

În rolurile principale:
Vlad Popescu
Ana Ionescu

Regizor:
Maria Dumitru

**Te așteptăm în
Sala Mare a teatrului!**

în zilele de sâmbătă 15 și 22
octombrie de la ora 10:00

Pentru rezervări sunați la
07XX XXX XXX!

1 Observă afișul alăturat și rezolvă cerințele date:

● Ce informații ai aflat din afișul alăturat?

- locul desfășurării
- data desfășurării
- numele organizatorului
- numele tuturor actorilor
- numele regizorului
- prețul

● Ce este o „rezervare”? Dar un „regizor”? Caută sensurile acestor cuvinte în dicționar și notează-le.

rezervare: _____

regizor: _____

● De ce este scris numărul de telefon pe afiș?

_____

_____

_____

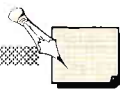
2 Clasa celor doi frați gemeni pregătește o piesă de teatru. Lucrează în pereche cu colegul de bancă sau în echipe de 4-5 copii pentru a realiza afișul piesei respective.

ETAPE DE LUCRU

1. Alegerea piesei (gândește-te la textele pe care le-ai citit și alege unul pe care ți-ar plăcea să-l vezi transformat într-o piesă de teatru).
2. Realizarea schiței afișului – text + imagini (ce informații ar trebui să conțină afișul și ce ilustrații l-ar face mai atrăgător).
3. Realizarea afișului.
4. Afișarea acestuia în fața clasei.

3 După ce toate perechile/echipele expun afișele, se realizează **TURUL GALERIEI** (vezi pagina următoare).

Invitația

SĂ NE AMINTIM!

Invitația este un text scris prin care o persoană (sau un grup de persoane) este chemată să participe la un eveniment important pentru cel care o trimite.

În invitație trebuie să fie clar precizate: evenimentul, data, ora și locul desfășurării.

1 Observă invitațiile de mai jos și răspunde la întrebări:

Dragi părinți,

Vineri, 23 decembrie, la ora 17:00, vă invităm în sala de festivități a școlii noastre, pentru a sărbători împreună venirea lui Moș Crăciun.

Vă așteptăm cu drag!

Elevii clasei a IV-a

1. Cui se adresează invitația?

---

2. Care este evenimentul la care sunt invitați?

---

3. În ce dată și la ce oră va avea loc?

---

4. Care este locul de desfășurare?

---

5. Cine adresează invitația?
